

Karolinska
Institutet

Multimodalitet, teknikanvändning och digitala samtalsstöd vid demenssjukdom – resultat och reflektioner från en postdok

Sophia Lindeberg

Postdoktor KI

Universitetslektor LiU

Inriktning

- Kommunikation vid demenssjukdom eller afasi efter stroke
- Kommunikativa resurser och barriärer, med fokus på multimodalitet/AKK
- Teknikanvändning i vardagen (inkl. boenden)

Demenssjukdom och kommunikation

- Förändrade kognitiva och språkliga resurser
- Utmaningar i samtal
- Kommunikation prioriterat för familjer

- Anpassningar i samtal
 - Utvecklar nya resurser – varierar i hur effektiva de är
 - Samtalspartners ökat ansvar
 - Stigma och uppfattningar
 - Möjligheter till meningsfulla samtal?

(Hydén, L-C., 2018; Samuelsson et al., 2016; Kindell et al., 2017; Lindeberg et al., 2021)

Inriktning på forskning

- Teknik som används i vardag och inom vårdkontexter – möjligheter och barriärer
- Kommunikativ delaktighet och möjligheter till att ingå i meningsfulla sociala sammanhang

Multimodalitet vid PPA

- Deltagare: Par där maken fått diagnosen icke-flytande progredierande afasi
- Inspelning av samtal och testning
- Fokus på hur mannen använder händerna i de olika kontexterna – utifrån hustrun beskrivning av svårigheter att tolka kommunikativa initiativ

Lindeberg, S., Müller, N., & Samuelsson, C. (2023). Multimodality in PPA: Hand movements as resources in conversations and testing. *Journal of Interactional Research in Communication Disorders*, 14(2).

Kontext och kommunikativa funktioner

- Skriver med fingret: ersätter tal eller tillsammans med tal (förekommer vid testning och i samtal)
 - Pekar för att referera till saker i omgivningen eller bland skriftliga svar (samtal)
 - Gester som ersätter tal (samtal)
 - Trycker med fingret på bordet: tillsammans med verbala yttranden (testing)
 - Drar fingret över bordet eller benet inför att han tar turen (samtal)
- ➔ Olika resurser används olika vid olika kontexter
- ➔ Fyller olika syften: visar att man inte förstår, initierar reparationer, tar turen

Digitala material och forskning

- Påverka en specifik eller generell förmåga
- Förbättra livskvalité
- Skapa meningsfulla aktiviteter
- Beskriva möjligheter och hinder i samtal
- Förbättra relationer
- Grund för personcentrerad omvårdnad

Identifying opportunities for supporting caregivers of persons with dementia through information and communication technology

J.E. McHugh PhD

J.P. Wherton PhD

D.K. Prendergast PhD

B.A. Lawlor MD FRCPsych

³ Research for Independent Living Centre, Trinity College Dublin, Ireland

Review

Can Use of Digital Technologies by People with Dementia Improve Self-Management and Social Participation? A Systematic Review of Effect Studies

David Neal ^{1,*}, Floor van den Berg ², Caroline Planting ³, Teake Ettema ¹, Karin Dijkstra ⁴, Evelyn Finnema ^{5,6,7} and Rose-Marie Drües ^{1,*}

LOGOPEDIKS PHONIATRIS VOCICOLOGY
2019, VOL. 44, NO. 1, 41-50
<https://doi.org/10.1080/14015439.2019.1554856>

RESEARCH ARTICLE

OPEN ACCESS [Check for updates](#)

Digital communication support in interaction involving people with dementia

Christina Samuelsson and Anna Ekström

logy and Otorhinolaryngology, Linköping University, Linköping, Sweden

The use of technology in creating individualized, meaningful activities for people living with dementia: A systematic review

Dementia
2021, Vol. 20(4) 1442-1469
© The Author(s) 2020

Article reuse guidelines:
sagepub.com/journals-permissions
DOI: 10.1177/1471301220928168
journals.sagepub.com/home/dem

Gemma Goodall ¹ and Kristin Taraldsen
Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway

J Artur Serrano

Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway;
Norwegian Centre for eHealth Research, University Hospital of North Norway, Tromsø, Norway

Interacting with Computers 22 (2010) 267-275

Contents lists available at ScienceDirect

Interacting with Computers

Full homepage: www.elsevier.com/locate/intcom

Using a touch screen computer to support relationships between people with dementia and caregivers

Arlene J. Astell ^{a,*}, Maggie P. Ellis ^a, Lauren Bernardi ^a, Norman Alm ^b, Richard Dye ^b, Gary Gowans ^c, Jim Campbell ^c

^aSchool of Psychology, University of St. Andrews, St. Andrews, Fife, Scotland, KY16 9PP, UK

^bApplied Computing, University of Dundee, Dundee, Scotland, DD1 4HN, UK

^cGraphic Design, Duncan of Jordanstone College of Art & Design, Dundee, Scotland, DD1 4HT, UK

Projekt kring välfärdsteknik inom demensomsorgen

- Syfte: Utforska behov, utmaningar och möjligheter kopplade till användningen av välfärdsteknik för personer som lever med demens, deras familjer och vårdpersonal
- **Workshops** med personer med demens, närstående och personal för att testa på och diskutera digitala levnadsberättelser
- **Intervjuer** och **fokusgruppsdiskussioner** med personer med demens och närståelse – fokus på användning av teknik i vardagen (ff a smartphone och dator/surfplatta)

KI: Christina Samuelsson (projektledare), Sophia Lindeberg, Per Östberg, Vesna Jelic, Camilla Malinowski, **SU:** Ali Reza Majlesi, **LiU:** Anna Ekström, Lars-Christer Hydén, Ann-Charlotte Nedlund, Charlotta Plejert, **JU:** Lena Rosenberg

Resultat från intervjuer och fokusgrupper

Tema	Kategori
Multifunktionella material	Sociala relationer, Orientering, Planering, Ekonomi, Underhållning
Resurser och barriärer i användandet	Utmaningar, Stöd, Preferenser, Vanor och kunskap, Säkerhet
Behov och önskemål inför framtiden	Användarvänligt, Anpassningsbar, Agens, Farhågor

Samuelsson, C., Lindeberg, S., Majlesi, A.R., Hydén, L-C. (2024). *Digital Welfare Technologies, Dementia and Improved Self-management*. [Manuskript inskickad för publicering.]

Exempel från fokusgruppen med personer med demens

Jag är en extremt flitig användare. Jag har min iPhone som en del av min kropp och har den alltid- nästan alltid i handen. Ja hela tiden på alla möjliga, på allting – som tidning, som karta, som upplysning, ja kommunikation. Mycket. Extremt.

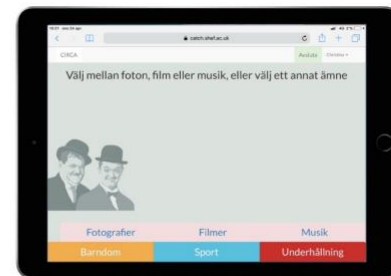
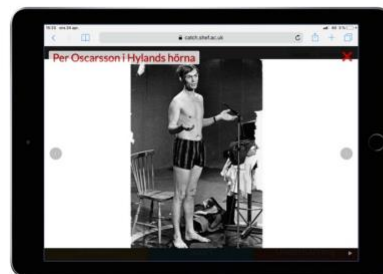
(man, 81 år gammal)

Digitala eller analoga samtalsstöd – spelar det någon roll?

Analog

Digital

Det digitala samtalsstödet CIRCA är tyvärr inte tillgängligt längre (tillägg utifrån fråga).

Lindeberg, S., Zarén, C., Hydén, L.C., Samuelsson, C. *Digital or Analogue Communication Supports – Does it Matter?* (manus)

Digital or Analogue Communication Supports –Does it Matter?

1) Är det någon skillnad i hur deltagarna orienterar sig till de digitala och analoga materialen och hur påverkas interaktionen av val av typ av kommunikationsstöd?

-> Digitala materialen benämns och används tillsammans – hålls så att alla ser materialet, inte lika tydlig turtagning med det digitala materialet, personalen inte lika aktiv med frågor vid digitalt material

2) Är det någon skillnad i hur deltagarna med och utan demenssjukdom orienterar sig till materialen?

-> Större skillnad mellan materialen än grupperna

Digitala samtalsstöd och demenssjukdom – personalens perspektiv

Avsätter tid för kommunikation

-> "Får reda på vad de är intresserade av – på riktigt"

Variation och individanpassning

-> "ibland kul, ibland inte"

-> "Vi har använt den som redskap när han är på väg att bli orolig"

Aktiviteter och minne

-> "Bra att de får prova på men sen så är nackdelen att de förmodligen glömmer bort att de har hållit på"

Att hantera ett digitalt verktyg

-> "Irriterad och tappar självförtroendet om det inte fungerar"

-> "Han har kunnat lära sig en ny sak"

Digitala resurser och utbud

-> "Här har han kunnat välja vad han tittar på"

-> "större utbud"

Ingebrand, E., Lindeberg, S.

Implikationer

- Viktigt att personer med demenssjukdom får komma till tals & inkluderas i forskning och teknikutveckling
- Anpassning utifrån individ och inte nödvändigtvis diagnos
 - > Preferenser, behov och erfarenhet
 - > Kunskap om anpassning i olika kontexter behövs (form/funktion)

**Karolinska
Institutet**

sophia.lindeberg@ki.se